

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

<b>Codi</b>	33451
<b>Nom</b>	Didàctica i organització educativa
<b>Cicle</b>	Grau
<b>Crèdits ECTS</b>	12.0
<b>Curs acadèmic</b>	2021 - 2022

**Titulació/titulacions**

<b>Titulació</b>	<b>Centre</b>	<b>Curs</b>	<b>Període</b>
1306 - Grau Educació Social	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Anual

**Matèries**

<b>Titulació</b>	<b>Matèria</b>	<b>Caràcter</b>
1306 - Grau Educació Social	16 - Educació	Formació Bàsica

**Coordinació**

<b>Nom</b>	<b>Departament</b>
MARHUENDA FLUIXA, FERNANDO	100 - Didàctica i Organització Escolar
PALOMARES MONTERO, DAVINIA	100 - Didàctica i Organització Escolar

**RESUM**

Didàctica i organització educativa és una assignatura anual de formació bàsica que forma part de la matèria Educació de la titulació Grau en Educació Social.

Volem oferir un mínim de continguts que permetrà als i les estudiants avançar en classe –al llarg del curs escolar, no cada dia- amb la sensació de saber, de saber més i de saber millor. Per a això, hi haurà un substrat comú de lectures per a tot el grup i, a més, cada persona escollirà dos llibres entre els recomanats.

Mitjançant l'estudi i coneixement d'una realitat complexa, la pràctica educativa, podem començar a identificar claus per a l'anàlisi i per a l'actuació educativa. I podem també tractar d'aclarir la complexitat a la qual ens enfrontem, formulant i fent-nos preguntes concretes i rellevants.

Treballarem les tensions a les quals s'enfronta la pràctica educativa, per això cal ser previnguts amb les pretensions de 'bondat' que solem atribuir a aquesta pràctica; procurant reemplaçar-les per una mirada utòpica que, desvetllant les contradiccions, tracte de promoure el canvi i la millora. Amb els continguts de l'assignatura i el treball acadèmic al seu voltant pretenem comprometre als i les estudiants, implicar-los en anar descobrint el seu posicionament.



Didàctica i organització estan interrelacionades però són plànols de referència que se situen a nivells diferents, la qual cosa dóna lloc a tensions i contradiccions entre elles, a més de les que cadascuna d'elles ja pateix.

Procurarem que, mitjançant el treball reflexiu dels continguts, els i les estudiants adquireixin consciència clara de les agendes normatives que s'instal·len en l'educació, amb diferents orígens, però totes les quals porten a tres preguntes crucials en el treball educatiu: què s'ha de fer, què es vol fer i què és possible fer.

Esta assignatura tractarà l'ODS núm. 4, 8, 10 i 16.

## **CONEIXEMENTS PREVIS**

### **Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació**

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

### **Altres tipus de requisits**

Cap

## **COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENENTATGE (RD 822/2021)**

### **1306 - Grau Educació Social**

- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Capacitat de gestió de la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i presa de decisions.
- Capacitat crítica i autocrítica.
- Capacitat d'aprenentatge autònom al llarg de la vida.
- Comprendre els referents teòrics que constitueixen l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
- Conèixer i comprendre els sistemes educatius i formatius actuals en el context internacional.



- Conèixer i analitzar les polítiques educatives, el seu desenvolupament legislatiu i la seua incidència en les reformes socioeducatives.
- Diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per fonamentar les accions educatives.
- Dissenyar plans, programes, projectes accionis i recursos educatius en diferents contextos.
- Desenvolupar i coordinar intervencions educatives amb persones o grups, amb necessitats educatives especials, en situacions de risc, de desigualtat o discriminació per raó de gènere, classe, ètnia, edat, discapacitat i/o religió.  
?
- Facilitar i gestionar la cooperació en els processos educatius i professionals.
- Elaborar i interpretar informes tècnics, d'investigació i d'avaluació sobre accions, processos i resultats educatius.

## **RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)**

L'equip docent de l'assignatura desitja poder ensenyar mitjançant les lectures, pràctiques, anàlisi de casos i lectura de la realitat hàbits acadèmics i preprofessionals que contribueixen a l'assoliment de les competències esmentades anteriorment. Com a matèria introductòria i preparatòria d'altres de 2n i 3r, volem assentar els principis i coneixements que fonamentin el conjunt de sabers propis de la didàctica general i l'organització i direcció d'institucions socioeducatives. Mitjançant exercicis de lectura, redacció, solució de problemes, anàlisi de casos, pràctiques, seminaris reflexius i avaluació entre parells, esperem aconseguir els següents resultats:

- Adquisició de les nocions elementals de didàctica i organització d'institucions educatives, mitjançant la seua definició i caracterització acadèmica
- Presa de consciència de les diferents perspectives i formes de pensar i abordar els problemes de la pràctica educativa i de la gestió i direcció d'organitzacions
- Reconeixement d'eines i procediments professionals que faciliten la tasca didàctica i organitzativa dels equips educatius, iniciant-se en l'adquisició de criteris per a seleccionar i aplicar aquestes eines i procediments
- Qüestionar el coneixement llec, establir les bases de el coneixement professional, mitjançant l'adquisició i consolidació d'hàbits acadèmics bàsics en la vida universitària: responsabilitat, honestedat, constància, esforç i treball rigorós i precís
- Presa de consciència del caràcter deliberatiu de les decisions sobre la pràctica educativa, el que comporta haver de triar i fonamentar els criteris professionals i saber argumentarlos



## DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

### 1. La pràctica educativa, entre els enfocaments pedagògics i els models d'ensenyament. Els mètodes propis de l'educació social.

1.1 La pràctica d'ensenyament: elements i caracterització. 1.2 Relació interpersonal en l'ensenyament. 1.3 Les estratègies d'ensenyament. 1.4 Models, enfocaments i estils educatius. 1.5. Els mètodes de l'educació social: acompanyament i tacte pedagògic.

La relació educativa ha anat evolucionant al llarg de la història i amb ella els enfocaments pedagògics i els models d'ensenyament que li donen fonamentació. Els diferents paradigmes didàctics expliquen la pràctica educativa en funció de com es descriu l'ambient d'aprenentatge en el que es va a desenvolupar la relació (considerant les fases de l'activitat a desenvolupar, els rols dels participants i les normes o regles per a propiciar l'aprenentatge, així com els dispositius i materials que donen suport al mateix). Conèixer els models pedagògics, així com diferents tipologies d'educador/a, és rellevant per comprendre que la didàctica pren partit per un o altre element de la praxis educativa. I és que tota pràctica d'ensenyament implica un procés de transmissió cultural i socialització de manera que les persones aprenem a interioritzar els elements socioculturals i del medi ambient. En aquest procés d'aprenentatge en l'àmbit social, els educadors i les educadores han d'establir una relació d'acompanyament que situa a la persona i als grups en el centre de la tasca educativa, protegint i ajudant en el desenvolupament de la plena autonomia.

### 2. Avaluació i progrés dels aprenentatges: una avaluació formativa per a l'autonomia vital

2.1. L'avaluació educativa. Avaluació diagnòstica, formativa i sumativa. Avaluació referida a la norma i referida al criteri. Avaluació de competències. 2.2. Criteris i instruments d'avaluació. 2.3. Latència a la diferència en la pràctica d'avaluació: correcció, valoració i reconeixement de l'aprenentatge. Comunicació de l'avaluació i certificació dels aprenentatges.

Qualsevol procés educatiu s'explica perquè hi ha darrere la intenció de que algú aprenga. L'avaluació tracta de mostrar què s'ha après i què no, i perquè, i té caire educatiu quant s'orienta a la millora dels aprenentatges, tant en la seua qualitat com en la quantitat. Avaluar és una peça central dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge i en l'educació social és habitualment formativa, però sempre orientada a la millora, l'adquisició de coneixements i el desenvolupament personal en diferents àmbits., però també amb el propòsit de reconèixer els aprenentatges.

### 3. El dret a l'educació en l'escola i més enllà

3.1 L'escolaritat com a projecte i marc de l'ensenyament. 3.2 Dret a l'educació, escola i educació social. 3.3 Actors en l'educació social: professionals i destinataris. 3.4 Regulacions normatives de l'educació social. 3.5. Marc regulador de significació de la professió de l'educació social. 3.5. Educació, justícia, vulnerabilitat, pobresa i exclusió.

L'educació social pren l'escola com a referència: L'escola és la institució que la Modernitat va designar per fer-se càrrec del dret a l'educació, però en la Modernitat tardana s'ha demostrat incapaç de dur



endavant de manera satisfactòria eixe encàrrec, veient-se desbordada per tantes altres fonts d'accés a la informació i la cultura. Alhora, la institució escolar va deixant fora persones que no poden assolir el dret a l'educació dintre d'ella, i ací és on l'educació social pren més rellevància: atenció educativa a xiquetes i xiquets en el sistema de protecció de menors o sota mesures judicials, a adolescents que fracassen i abandonen l'escola. També a persones adultes que han vist alterat el seu desenvolupament vital per experiències deshumanitzadores, sovint vivint sota condicions de risc i vulnerabilitat.

#### **4. El projecte educatiu d'una institució: Sentit i formulació.**

4.1. Principis que sustenten i legitimen les pràctiques educatives. 4.2. Regulacions i negociació del projecte educatiu. Disseny curricular: Del projecte educatiu a la programació. 4.3. Planificació centrada en objectius, continguts o processos. Decisions sobre els continguts: selecció i distribució. 4.4. Currículum explícit i currículum ocult.

Les institucions educatives i les persones que les conformen, també en l'àmbit de l'educació social, han de treballar sota un paraigües comú de principis i valors que legitimen la seua pràctica. Per aquest motiu, és necessari l'establiment d'acords que donen una visió global del rumb de la institució per a eliminar postures individualistes i augmentar el sentiment de pertinença a l'organització. Aquesta proposta compartida dirigirà i orientarà els processos d'intervenció educativa de la institució, determinant els objectius, els continguts i els processos educatius. Aquesta presa de decisions no és neutra i es manifesta en rituals regularitzats que reflexen la cara informal de la organització contribuint en la socialització del subjectes

#### **5. Organitzacions d'intervenció social, organitzacions que eduquen, i organitzacions que es dediquen a l'educació. El Tercer Sector d'Acció Social.**

5.1 Les Organitzacions. Definició i components. 5.2 Les Organitzacions d'acció social i l'estat de benestar. 5.3 El tercer sector d'acció social. Definicions, trets definitoris i tipologies. 5.4 L'educació com a missió o com a acció per la inclusió social. 5.5 Missió, identitat i conflicte en les organitzacions d'acció social.

De l'educació social es fan càrrec algunes institucions públiques, com ara municipis, i sobretot entitats de iniciativa social o civil, privades, que molt sovint no tenen afany de lucre: associacions, cooperatives i fundacions, de usuaris, dels seus familiars, o de professionals que comparteixen un projecte. També algunes empreses han vista en l'Educació Social una oportunitat de negoci. Hi ha institucions socials que ofereixen serveis educatius tot i que la seua missió principal és més l'assistència social que no l'educació. Les organitzacions del tercer sector les fan les persones que les conformen, i que shan de relacionar amb d'altres per tal de trobar tant recursos amb els que dur endavant la seua feina com la legitimitat que han de guanyar-se en l'entorn on treballen, davant les persones usuàries, les administracions que les autoritzen, les empreses que les financen així com altres institucions que es mouen en àmbits semblants.



**6. Les organitzacions educatives en relació amb l'entorn: Oferta i demanda, condicionants de la intervenció educativa.**

6.1 Necessitats socials i educatives de persones i col·lectius. La relació entre la oferta educativa, la demanda educativa i l'accés a l'educació. 6.2 Processos d'intervenció que regulen la relació oferta-demanda de serveis socioeducatius i trets de qualitat. 6.3. Cooperació i competència entre les organitzacions. Coordinació i treball en xarxa

Mentre que l'escola té una etapa obligatòria, a l'educació social l'assistència no ho és. Malauradament, no hi ha tantes places com caldria per poder atendre tantes persones com podrien aprofitar-se d'una bona educació social. Per això, les institucions que hi treballen han de tindre clar a quin conjunt de persones s'adrecen així com quins són els criteris que empren per seleccionar aquelles que més profit puguen traure de la seua oferta educativa. Es va produint així una especialització que permet proporcionar una atenció educativa més acurada però que té el risc de segregar poblacions dificultant l'accés a una vida normalitzada. Els processos de captació, selecció, formació, intermediació i derivació intervenen en l'adequació del processos educatius a llarg termini.

**VOLUM DE TREBALL**

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	90,00	100
Pràctiques en aula	30,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	8,00	0
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	37,00	0
Lectures de material complementari	40,00	0
Preparació de classes de teoria	40,00	0
Resolució de casos pràctics	20,00	0
<b>TOTAL</b>	<b>300,00</b>	

**METODOLOGIA DOCENT**

El professorat d'aquesta assignatura la planteja centrada sobre la pràctica, treballant amb casos i situacions concretes d'ensenyament i aprenentatge de persones ateses per institucions que treballen en educació social. El desenvolupament de l'assignatura s'estructura al voltant de:

- a) Explicacions per part del professorat;



- b) Pràctiques en grup que s'aniran desenvolupant de forma presencial en l'aula;
- c) Lectures que han de realitzar els estudiants;
- d) Realització d'exercici individual de reflexió al voltant de les pràctiques en grup;
- e) Realització d'exercici individual i col·lectiu de reflexió, i la seua avaluació entre pars, al voltant del contingut de les unitats temàtiques mitjançant seminaris per al pensament reflexiu.
- f) Compartir els treballs i sotmetre'ls a avaluació de parells;
- g) Treball per casos, projecció de vídeos, anàlisi d'exemples i informes; i
- h) Visites a entitats del tercer sector d'acció social o de professionals de l'educació social a classe.

Tot l'anterior serveix per abordar els conceptes, enfocaments, organització i models d'ensenyament per a la formació i l'acompanyament educatiu; procurant així aconseguir els objectius i competències que justifiquen l'assignatura i assolir els resultats d'aprenentatge proposats.

La classe està organitzada per els qui vénen, de manera que se suposa l'assistència però no es controla. Procurarem generar experiències educatives pròpies de la vida acadèmica universitària: lectura, estudi, escriptura, cerca de fonts, memorització, reflexió, habilitats de raonament, cerca de la precisió i consistència dels arguments, claredat i concisió en la comunicació del saber, pensament crític, assimilació, formació i integració de conceptes abstractes així com l'establiment de relacions d'aquells amb exemples concrets. Interacció entre la pràctica sobre situacions simulades i la reflexió individual i compartida.

Per a això, és recomanable una disposició oberta a la raó, la llibertat i la crítica en un ambient de confiança que dé lloc a l'autocrítica i la capacitat de correcció. També forma part d'aquesta consciència o disposició universitària l'adopció de postures èticament justificades davant les qüestions abordades.

En la mesura en què moltes de les formes de treball professional de l'educació social incideixen en l'aspecte col·laboratiu, participat i compartit de l'ensenyament i el coneixement, és apropiat proporcionar ocasions per al treball col·lectiu dels estudiants en les diferents fases del mateix, des de la indagació i l'estudi fins a la presentació d'informes de treball, però el treball individual és fonamental, com també ho és la demostració individual dels aprenentatges.

Aquests principis es concretaran en activitats sota aquestes condicions:

1. Lectura i estudi de la bibliografia, i discussió en classe tant sobre les lectures com sobre problemes i pràctiques.
2. Realització d'exercicis individuals i altres col·lectius, en equips que aniran canviant conforme avança el curs.
3. Treball per casos, que tindrà una seqüència al llarg del curs. A més de l'elaboració dels casos propis, s'avaluen les pràctiques realitzades per col·legues.



4. Elaboració d'assajos a partir de les pràctiques, utilitzant la literatura estudiada.
5. Confrontació pública en classe d'assajos en els quals se sostenen arguments que es poden trobar, per promoure l'aprofundiment en els arguments darrere de les discrepàncies.

La realització d'aquestes activitats contribueix a assolir els resultats d'aprenentatge i per tant a realitzar amb èxit els examens.

## AVALUACIÓ

El procés d'avaluació de l'assignatura s'entén com un procés formatiu (no sumatiu). El que suposa aquesta proposta d'avaluació és un treball constant en classe on les activitats desenvolupades al llarg del curs no poden ser sumades ni ponderades sense més. Seran activitats, puntuables o no, amb una finalitat formativa, de facilitació dels aprenentatges e identificació dels errors per promoure una progressió de l'aprenentatge de l'alumnat.

L'avaluació té com a referents l'examen final en la data oficial així com un examen parcial, també en data oficial (però que no és convocatòria amb acta). Per tant, es necessari aprovar-los per considerar la resta d'activitats desenvolupats a classe.

A classe, l'avaluació serà a partir de la pràctica i al voltant dels continguts que figuren en la bibliografia de lectura mínima compartida, així com en els llibres escollits per cada estudiant. Els criteris d'avaluació són: identificació, comprensió i encertada utilització dels continguts propis de la assignatura; qualitat, claredat, profunditat i coherència, de la argumentació; capacitat de síntesi. A més, qualsevol exercici que es presenta ha d'estar prèviament revisat, i complir les normes ortogràfiques de la llengua en que està escrit.

Els productes del treball en el curs han de resultar valuosos i rellevants, de manera que evitem els treballs amb l'única finalitat de ser avaluats. Tots els treballs seran accessibles al professorat i la resta d'estudiants de la assignatura. Qualsevol exercici que es realitza a classe ha de valer la pena, ja siga la lectura, la realització de les pràctiques, la seva revisió i la reflexió al voltant de les lectures i pràctiques. Els exercicis de classe estan al servici de l'aprenentatge abans que de la qualificació.

Així doncs, a més dels exàmens parcial (sense valor oficial i que permet eliminar matèria si s'obtenen sis punts o més sobre 10) i final (este sí, oficial, aprovant a partir de cinc punts, conforme la normativa de la Universitat de València), s'avaluen alguns d'aquests altres productes (no necessàriament amb una puntuació), concretats en cadascuna de les fitxes introductòries a cada tema:

1. Pràctiques, preparades en grup, una per tema.
2. Fitxa de lectures del tema, amb citacions, resum i/o esquema, individual.
3. Fitxa de lectura del llibre, una per quadrimestre, individual.
4. Reflexió sobre les pràctiques, individual.
5. Redacció i exposició de l'exercici individual de reflexió al voltant del contingut dels temes, mijançant un seminari de pensament reflexiu, u per tema.





Cal aprovar cadascuna de les parts de l'examen per poder calcular qualificacions per damunt de l'apte.

No es pot aprovar si no s'es capaç d'expressar-se correctament i redactar amb correcció gramatical i ortogràfica.

Proposem les següents pautes per a la realització dels diferents treballs:

- Han d'estar dirigits a les i els col·legues i no únicament al professor, han de ser interessants i productius. Per això, han de ser breus, directes, concisos i rellevants.
- Algunes activitats donaran lloc a productes. Quan no es diga el contrari, els productes seran de grup, de manera que qualsevol membre del grup haja de poder adonar del mateix. • Es poden emprar referències d'Internet, sempre que se cite la procedència i, preferentment, com a documents annexos.
- Tots els productes es lliuren mitjançant l'aula virtual, perquè la resta de col·legues pugui accedir a ells.
- S'han de revisar les pràctiques d' almenys un parell de grups abans d'elaborar l'assaig propi.
- Tots els productes es corregeixen, però no tots es puntuen.
- Les pràctiques es fan en classe i es lliuren durant el curs.
- Els assajos es lliuren en terminis flexibles que s'aniran assenyalant en el curs de les classes i anunciats per correu electrònic.
- L'extensió d'assajos i pràctiques estarà limitada i s'anirà assenyalant en les classes i anunciant per correu electrònic.

La preparació de la matèria –tant teòrica com a pràctica- es farà a partir de la lectura de la bibliografia assenyalada per a cadascun dels temes, així com un llibre d'estudi per quadrimestre.

Per els qui no assisteixin habitualment a classe, l'avaluació es durà a terme mitjançant l'examen final, teòric i pràctic, que tindrà lloc en la data i lloc assenyalats oficialment per la facultat. A més, es llegiran dos llibres (un sobre organització i altre sobre didàctica) i realitzar treballs de lectura. Al voltant d'aquestes lectures es preguntarà a l'examen.

## REFERÈNCIES

### Bàsiques

- Referència b1: Cantó, N.; Castiñeira, A. y Font, A. (2009). Les fonts del lideratge social. Fundació Jaume Bofill.
- Referència b2: Corzo, J.L. (2007). Educar es otra cosa. Manual alternativo. Popular.
- Referència b3: Faienstein, G. y Gyssels, S. (2003). ¿Cómo se enseña? Federación Internacional Fe y Alegría.
- Referència b4: Fantova, F. (2001). La gestión de organizaciones no lucrativas. Herramientas para la intervención social. CCS.
- Referència b5: Fenstermacher, G. y Soltis, J. (1999). Enfoques de enseñanza. Amorrortu.



Referència b6: Forés, A. (2002). Quan la didàctica porta el nom de educació social. Pere Tarres.

Referència b7: Forés, A. (2011). El teatro de la mente y la didáctica educativa: la didáctica en educación social. Ñaque.

Referència b8: Forés, A. (2018). La resiliencia en entornos socioeducativos: sentido, propuestas y experiencias. Narcea.

Referència b9: Forés, A. (2018). Pedagogías emergentes: 14 preguntas para el debate. Octaedro.

Referència b10: Fundació Esplai (2017). Per una nova ciutadania. Incidència política i Tercer Sector. Confluències per al canvi educatiu. Esplai.

Referència b11: Fundación Esplai (2013). Ciudadania y ONG. El nuevo papel del 3r sector. Esplai.

Referència b12: Llena, A. y Parcerisa, A. (2008). La acción socioeducativa en medio abierto. Fundamentos para la reflexión y para la práctica. Graó.

Referència b13: Malgesini Rey, G. (2012). Guía metodológica sobre el proyecto de intervención social. EAPN España.

- Referència b14: Parcerisa, A.; Giné, N. y Forés, A. (2010). La educación social. Una mirada didáctica: relación, comunicación y secuencias educativas. Graó.

Referència b15: Torralba, F. (2002). Pedagogía de la vulnerabilidad. CCS.

Referència b16: Torres, R.M. (2005). Doce tesis para el cambio educativo. Justicia educativa y justicia económica. Fe y Alegría.

Referència b17: Van Manen, M. (1998). El tacto en la enseñanza. Paidós.

Referència b18: Vernis, A.; Iglesias, M.; Sanz, B. y Saz, A. (2004). Los retos en la gestión de las organizaciones no lucrativas. Claves para el fortalecimiento institucional del tercer sector. Granica.

Referència b19: Vernis, A.; Iglesias, M.; Sanz, B.; Solernou, M.; Urgell, J. y Vidal, P. (2004). La gestión de las organizaciones no lucrativas. Deusto.

Referència b20: Xavó-Xaví (2001). El adolescente marginal. Rosa Sensat.

## Complementàries

- Referència c1: Alberich, T. y otros (2009). Metodologías participativas. Cimas.

Referència c2: Alumnos de la escuela de Barbiana (1998). Carta a una maestra. PPC.

Referència c3: Álvarez, J.M. (2001). Evaluar para conocer, examinar para excluir. Morata.

Referència c4: Ander-Egg, E. (2006). Metodología y práctica de la animación sociocultural. CCS.

Referència c5: Asedes (2007). Documentos profesionalizadores. Asedes.

Carbonell, F. y Martucelli, D. (2009). La reconversió de l'ofici de educar.

Globalització, migracions i educació. Eumo/Fundació Jaume Bofill.

Referència c6: Dubet, F. (2010). Decadència de la institució escolar i conflictes entre principis. Fundació Jaume Bofill.

Referència c7: Fantova, F. (2018). Construyendo la intervención social. Papeles del Psicólogo / Psychologist Papers, 39(2), 81-88.

Referència c8: Jara, J., Prieto, A., Palomares-Montero, D. y Marhuenda, F. (2020). Humor y clown: nuevos recursos educativos. En Bellver, M.C. y Verde, I. (coords.). Educación social y creatividad. Tirant.

Referència c9: Joyce, B. y Weil, M. (2002). Modelos de enseñanza. Gedisa.



Referència c10: Marchioni, M. (1999). Comunidad, participación y desarrollo. Teoría y metodología de la intervención comunitaria. Popular.

Referència c11: Martínez, I. (coord.)(2021). La formación en las escuelas de segunda oportunidad acreditadas en España. Perfil, trayectoria y condiciones de éxito de las y los jóvenes. Universitat de València.

- Referència c12: Subirats, J. (dir.) (2012). Ciudadanía e inclusión social. El Tercer sector y las políticas públicas de acción social. UAB-Fundación Esplai.

Referència c13: Montoliu, A. y Cañeque, A. (2013). Centros de Día de Menores de la Comunidad Valenciana. El perfil de menores atendidos. APIME.

Referència c14: Mulet, B. (1999). Societat i Educació. Una interpretació sociològica. U. Illes Balears.

Referència c15: Subirats, J. y Albaigés, B. (coords.) (2006). Educació i comunitat.

Reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius. Fundació Jaume Bofill.

## **ADDENDA COVID-19**

**Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern**

### **1. Contenidos**

1. Se mantienen los contenidos inicialmente recogidos en la guía docente.

### **2. Volumen de trabajo y planificación temporal de la docencia**

2-3-4. Reducción del peso de unas actividades, suspensión de entrega de tareas de realización grupal en horario de clase y sustitución por otras, manteniendo el volumen de trabajo, concentrándolo en tareas de estudio, y manteniendo las sesiones programadas en las mismas fechas y horas, con la misma o menor duración.

### **3. Metodología docente**

1. Materiales en el aula virtual

2. Propuesta de actividades por aula virtual

3 y 4. Videoconferencias síncronas y asíncronas BBC

6. Debates en fórum

7. Casos y ejercicios realizados en clase.



11. Tutorías mediante videoconferencias y correo electrónico

#### **4. Evaluación**

2. Mayor énfasis de la evaluación continua en la nota final

3. Pruebas de evaluación mediante trabajos académicos

7. Prueba escrita abierta (examen tradicional) pero distribuida en el aula virtual

8 Otros: valoración de ejercicios entregados a lo largo del curso a partir del aprobado en el examen, tal y como recoge la guía académica

#### **5. Bibliografía**

1 Bibliografía recomendada se mantiene pues es accesible